

Inzichten over aanpak van klimaatverandering in Afrika

 Door Redactie WvF
14-06-2026

Buitenland Verslag

De Vereniging van Fondsen in Nederland (FIN) organiseerde onlangs een bijeenkomst over de impact van klimaatverandering in Afrika. Vijftig professionals met verschillende achtergronden – wetenschappers, uitvoerders en fondsen/investeerders – stonden met perspectieven en ervaringen bij de impact van klimaatverandering op dat continent. Een kort verslag.

Men deelde verhalen uit de praktijk, ging met elkaar in gesprek over dilemma's en verkende hoe veerkracht, samenwerking en handelingsperspectief kunnen ontstaan. Want klimaatverandering raakt ons allemaal. In Afrika zijn de gevolgen het meest direct voelbaar voor de lokale bevolking: voor hun voedselzekerheid, gezondheid, inkomensstabiliteit. Tegelijk zien we overal oplossingen ontstaan: in de lokale praktijk, in wereldwijd onderzoek én bij fondsen die durven te investeren in veerkracht.

Tijdens de introductieronde lichtten Nico Janssen (Ikea Foundation) en Edwin Moerkerk (Heineken Africa Foundation) hun werk toe. Beide richten zich volledig op klimaat. De Ikea Foundation met een brede aanpak van donaties, impactinvesteringen en *emergency response*, waarbij ruimte voor leergeld essentieel is. De Heineken Africa Foundation is een onafhankelijke corporate foundation en draagt bij aan duurzame ontwikkeling in Sub-Sahara Afrika door te investeren in klimaatbestendige landbouw en het versterken van kleine boeren.

Thies Reemer van Wageningen Social & Economic Research lichtte toe waarom zij bij projecten bewust verder kijken dan de formele besluitvormers aan de vergadertafel. In plaats daarvan betrekken zij juist mensen die normaal gesproken minder snel gehoord worden, zoals vrouwen uit de community, die vaak een cruciale rol spelen bij het vinden van oplossingen. Daarnaast nemen zij symbolisch ook een boom of plant mee aan tafel. Deze vertegenwoordigt de natuur, die bij klimaatvraagstukken altijd een essentiële (zij het vaak impliciete) actor is.

De belangrijkste inzichten van deze FIN bijeenkomst:

- Klimaatadaptatie is niet alleen een technisch probleem. Klimaatadaptatie werkt alleen wanneer oplossingen worden ingebed in lokale systemen van eigenaarschap, macht, kennis en economie.
- Breng de stem van lokale *communities* vanaf de start van een project in. Luister juist ook naar dorpsgenoten die vaak niet aan tafel zitten zoals jongeren, mensen met een beperking, vrouwen etc. En luister naar de natuur. ‘Zet die boom aan tafel!’
- Geef jongeren meer handelingsperspectief zodat zij in hun eigen omgeving kansen creëren en niet naar de stad trekken.
- Klimaatadaptatie vraagt om lange termijn samenwerkingen en daarmee om flexibiliteit van de fondsen.
- Er is een spanningsveld tussen lokale autonomie versus donorverantwoordelijkheid. Donoren vragen om verantwoording en lokale gemeenschappen hebben ruimte nodig om zelf keuzes te maken. Als deze twee niet in balans zijn, ontstaat er óf geen eigenaarschap (te veel sturing van buiten), óf geen *accountability* (te weinig kaders).
- Zorg voor een holistische aanpak (praktisch model)
- Begin bij de minst gehoorde, inclusie is het startpunt, niet een bijzaak.
- Bouw aan eigenaarschap vanaf dag 1, betrek de *community* direct, niet pas bij de implementatie.
- Combineer kennisstromen: verbind lokale kennis, internationale expertise en ervaringen van *peers* (NL ↔ lokaal ↔ peer).
- Werk systeemgericht, richt je op onderliggende structuren en oorzaken, niet alleen op losse projecten.
- Werk iteratief via pilots. Test klein, leer snel en schaal op wat werkt. Zichtbare resultaten zijn essentieel: ‘*seeing is believing*’.
- Denk aan de balans donor versus community (cruciaal). ‘*Freedom within a framework*’. De donor stuurt op impact (Theory of Change) en de community bepaalt de aanpak.

Deze inzichten worden binnenkort gedeeld met diverse ondernemers/lokaal geleide partners in Afrika. Hun reflectie en inzichten worden meegenomen in volgende bijeenkomsten.

Abonneer je op ons gratis Journaal:

E-mail adres

Schrijf je in